

ZICHY MIHÁLY (1827-1906)

Téli menekülés | Winter Escape

Olaj, vászon | Oil on canvas, 45 x 68 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Zichy

Kezdő ár | Starting price: 5 000 000 Ft / 12 500 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimate: 17 500 – 25 000 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE:
| egykor Neményi Bertalan gyűjteményében

AUKCIONÁLVA | AUCTIONED:
| BÁV 17. Képaució, Budapest, 1967. december, kat.: 17. (Téli menekülés címmel)

1. Théodore Géricault:
A császári gárda induló lovastisztje, 1812
Musée du Louvre, Párizs

2. Nikolai Egorovich Sverchkov: II. Sándor cár és a későbbi VII. Edward lovas szánon Pétervár mellett, 1866
Royal Collection Trust, London

Zichy Mihály művészi pályájának legnagyobb részét külföldön töltötte mint az orosz cár udvari festője. A mesterséget Bécsben tanulta Ferdinand Waldmüller biedermeier festőiskolájában, az 1870-es években pedig Párizsban is alkotott. Grandiózus festményei mellett az utókor Zichyt a magyar rajzművészet és könyvillusztráció klasszikus mestereként tartja számon.¹ Arany János balladáihoz és Madách Imre *Az ember tragédiájához* készült illusztrációi közismertek. Igencsak merész, erotikus rajzai, amelyeket a nagyközönség csak az 1989-es Corvina kiadásból ismert meg, szintén Zichy páratlan rajztudásáról tanúskodnak.² A szemlélő számára a most aukcióra kerülő festmény sok szempontból olyan, mint egy rejtély. Az eredeti címe *Téli menekülés*, nem tudjuk azon-

ban, hogy ki menekül, ki elől és miért, az orosz sztyeppén. Az is elképzelhető, hogy a festmény nem is egy menekülési jelenetet ábrázol, hanem csak két ivócimborát, akik átmulatták az éjszakát. A XIX. századi nyugati romantikus festészet kedvelt témája volt a menekülés, hajótörés, tűzvész stb. és általában a drámai helyzetek ábrázolása. Itt azonban nincsenek üldözők, egyetlen szereplő arcán sincs nyoma az ijedtségnek, talán csak a szánok elé befogott lovak tekintetében tükröződik valamiféle rémület. A kocsihajtó és a sapkáját magasba lendítő utas arca portrészerűen kidolgozott, ezekben a részletekben érvényesül Zichy kifinomult festői technikája és megfigyelőkészsége. Ugyanakkor a kompozíció szempontjából lényegtelen mellékszereplők ábrázolása kevésbé kidolgozott. Ezeknek a sta-

tikus figuráknak a szerepe csupán annyi, hogy ellenpontozzák a kép központi témáját, azaz a pillanatképben rejlő dinamikus energiát. A kép sorsa kalandos. A festmény hátoldalán lévő pecsét bizonyítja, hogy egykor a neves magyar műgyűjtő, Neményi Bertalan gyűjteményéhez tartozott.³ Neményi a felbecsülhetetlen értékű magyar és európai képgyűjteményének zömét a német megszállást követő napokban a Hitelbank széfjében helyezte el. A szovjetek azonban bevonulásuk után felbontották a múkincseket tartalmazó ládákat. A mai napig ismeretlen, hogy a mintegy száz festménynek és több száz rajznak mi lett a sorsa.⁴ Csak azokról a művekről tudunk, amelyeket Neményi a barátainál helyezett biztonságba. Ezen túlélők egyike a *Téli menekülés*.

CSERESNYÉSI ANNA

1 Gellér Katalin: *Zichy Mihály, 1827-1906*. Budapest, Képzőművészeti Kiadó, 1990
2 Zichy Mihály: *Erato*. Budapest, Corvina, 1989
3 Juhász Sándor: *Adalék Neményi Bertalan képzőművészeti gyűjteményéhez. Művészettörténeti Értesítő*, 2017 (66), 135-159. oldal
4 Mravik László *The "Sacco di Budapest" and Depredation of Hungary 1938-1949. Works of Art Missing from Hungary as a result of the Second World War. Looted, smuggled, captured, lost and destroyed art works, books and archival documents*. Budapest, Hungarian National Gallery, 1998, 468. oldal